

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

Leto XIV.   Telefon št. 2552.   Ljubljana, v soboto, dne 24. januarja 1931.   Telefon št. 2552.   Štev. 9.

Za poglobitev organizacije v lesni trgovini.

Strokovna organizacija lesnih trgovcev v Dravski banovini, ki se je pod okvirom Zveze trgovskih gremijev v Ljubljani osnovala na celjski anketi lesnih trgovcev, lepo napreduje. Osnovalo se je doslej 14 gremijalnih sekcij, ki se živahno udeležujejo dela v organizaciji, ki ima namen pospeševati interese naše lesne trgovine.

Dne 21. t. m. se je vršila v Ljubljani druga seja osrednje sekcije lesnih trgovcev, ki ji je do konstituiranja osrednje sekcije predsedoval zvezni predsednik g. Josip J. Kavčič.

Iz poročila o delovanju osrednje sekcije posnemamo, da je na poziv ministrstva za šume in rude v posebni spomenici podrobno obrazložila težko stanje, v katerem se nahaja lesna trgovina, ter povdarila zlasti nujno potrebo po uvedbi usposobljenosti, reviziji železniških tarif in pristojbin, organizaciji zunanega lesnega tržišča; posebno paznjo pa je posvetila tudi davčnemu vprašanju. Istotako je osrednja sekcija predložila podrobno utemeljeno predstavo z željami in težnjami lesnega trgovstva na poziv tudi Vrhovnemu inspektoratu predsedništva ministr-

skega sveta v Beogradu. Osrednja sekcija se je obrnila tudi na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu s prošnjo za dostavo poročil in podatkov, ki bi ji služili pri organiziranju informacijske službe. Zavod je obljubil sekciji vso podporo.

Na seji se je izvršilo tudi konstituiranje osrednje sekcije. Za načelnika je bil soglasno izvoljen g. inž. Ivan Kobi, za podnačelnika pa gosp. Ernest Marinc iz Celja in g. Fran Škrbec iz Ljubljane.

Obširno je razpravljala sekcija o organizaciji informacijske službe in sklenila osnovati informacijski oddelek, ki bo z informacijami na razpolago vsem lesnim trgovcem.

Razpravljalo se je nadalje o dogovoru med večjimi in srednjimi lesnimi tvrdkami, ki na skladišču sortirajo tramove in izvršujejo komisijska naročila, glede minimalne prodajne cene.

Sklenilo se je podvzeti akcijo glede izdaje izvoznih uverenj, glede visoke prevozne tarife drv v Vojvodino, nadalje glede ugoditve prošnji prosilcem za odgoditev plačila davkov itd.

Iz davčne prakse.

Odbitnost kuluka pri odmeri družbenega davka. — Postopek pri prekomernih odpisih — obvestila o izvršeni cenzuri.

Ob cenzuriranju odmer družbenega davka je ministrstvo za finance opazilo, da prištevajo nekatere finančne direkcije bilančnemu čistemu dobičku tudi odkupnine za uporabo ljudskega dela (kuluk), ker so mnenja, da spada kuluk med samoupravne doklade, katere se po § 14 zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o neposrednih davkih z dne 18. maja 1930, pri odmeri družbenega davka ne smejo izločiti iz odmere. Ker je kuluk davščina svoje vrste, ki nima značaja samoupravne doklade v zmislu navedenega zakona, je ministrstvo za finance z razpisom z dne 12. decembra 1930 br. 9168-III opozorilo finančne direkcije, naj v bodoče ne izločajo več kuluka iz odmerne osnove za odmero družbenega davka.

Ravno tako je ministrstvo za finance opazilo, da nekatere direkcije prištevajo bilančnemu čistemu dobičku vsote, odpisane od inventarja denarnih zavodov, zadrug itd., in se sklicujejo pri tem na določila točke 9 čl. 82 in točke 7, člena 83 zakona o

neposrednih davkih. Ker je odpis te vrste dopusten po točki 7, čl. 83 navedenega zakona, kolikor ne presega običajne, odnosno dovoljene izmere, je ministrstvo za finance z istim razpisom odredilo, da se vsote odpisov ne smejo izločevati iz odmerne podlage. Za primer pa, da ta odpis presega običajno izmero — za tako naj se priznava 10% od vrednosti inventarja — naj finačne direkcije brezpogojno postopajo po odredbah zadnjega odstavka člena 83, odnosno točke 12, čl. 83 pravilnika k zakonu o neposrednih davkih (zasišanje izvedencev) in na ta način ugotovljeno vsoto priznajo za obligatno postavko.

S § 19. gori navedenega zakona z dne 18. maja 1930 je podpisana cenzura odmere družbenega davka, katero opravlja davčni oddelek ministrstva. Ministrstvo stoji na stališču, da se morajo stranke, odnosno podjetja obvestiti o izidu cenzure in je odredilo, da morajo finačne direkcije o cenzuri vseh odmer družbenega davka s posebnim aktom obvestiti prizadeta podjetja.

Vzroki neenakomernega padca cen blagu na deeblo in na drobno.

Kakor znano so tekom preteklega leta cene skoro vsem produktom precej občutno padle, tako, da so cene nekaterim produktom danes nižje kot so bile pred vojno. Obenem s tem pojavom pa se še opaža, da cene produktom na drobno ne padajo v istem sorazmerju kot cene produktom na debelo; da celo, v nekaterih državah so cene produktom na drobno v teku let narastle. Ta pojav si takoj v začetku niso znali pravilno razlagati in zato so nekatere države podvzele napačne mere za njegovo preprečenje.

Tako je n. pr. znano, da so bile cene produktom v Italiji znižane zakonskim potom. Medtem ko ni to določilo našlo v trgovini na debelo skoro na nikak odpor, vidimo, da mora Italija skoro sleherni dan zapreti kako trgovino, ker se ne pokori tozadevnemu zakonu.

Nekateri namreč trdijo, da ni res, da bi cene blagu na drobno ne padale v sorazmerju s cenami blagu na debelo. Pravijo, da so indeksne številke v tem oziru netočne češ, da se indeksne številke za blago na debelo izračunavajo za sploh vse blago, s katerim se trguje na borzi, medtem ko se indeksne številke za blago na drobno izračunavajo samo za najvažnejše življenske potrebščine. Radi te vrzeli, da se zdi, da so cene nekaterih blaga na drobno nesorazmerne s cenami blagu na debelo, da pa v resnici to ni res.

Drugi pa trdijo, med njimi belgijski univ. prof. Leenev, da je to čisto normalni pojav, da cene blagu na drobno ne padajo sorazmerno s cenami blagu na debelo. Pravijo: v cenah blagu na debelo so zapopadene predvsem surovine, med tem, ko so v cenah blagu na drobno, to je v finalnih produktih, zapopadene tudi cene produkcijskih stroškov in zav-

zemajo surovine le kakih 10 do 15% cene celokupnega produkta. Zato je razumljivo, da če padejo cene surovin, ne more v istem razmerju pasti tudi cene končnega produkta, če so sicer produkcijski stroški ostali na isti višini. Če se n. pr. nahaja v nekem produktu 10% surovin vrednih 10 Din in stane končni produkt 100 Din, je jasno, da tudi če pade cena surovini za 50%, ne more pasti cena končnemu produktu več kakor za 5%.

Pa tudi, če razumemo pod ceno na debelo že izgotovljene produkte, moramo pomisliti, da gredo, predno pridejo ti v roke trgovca na drobno, skozi par grosistov, ki morajo vsi imeti svoj dobiček in da se radi tega produkt podraži. Če je padla cena produktu že takoj, ko je zapustil tovarno, ne bo v istem razmerju mogel znižati cene trgovca na drobno, ker ta je dobil blago dražje, ker je tu prišteti dobiček posrednih trgovcev.

Iz tega je razvidno, da je problem enostaven. Ni ga pa mogoče vršiti enostavno z zakonom, ampak treba je proučiti, da katere višine je treba ceno blagu na debelo znižati, da bo ta odgovarjala pri prodaji na drobno kupni moči konsumentov.

TRGOVSKE ZVEZE MED JUGOSLAVIJO IN NEMČIJO.

Urad za pospeševanje trgovskih stikov med omenjenima državama v Berlinu obvešča gospodarske organizacije v Jugoslaviji, da se vršijo v tekočem letu v Nemčiji sledeče razstave: 9. februarja do 1. marca avtomobilna razstava; 2. aprila do 9. aprila razstava za varstvo narave; 9. maja do 2. avgusta stavbni material, z mnogimi pododdelki; 2. januarja do 30. avgusta radio in gramofon.

Dipl. merc. Evgen Lovšin:

O možnostih finansiranja železnice Kočevje-Vrbovsko sever in Črnomelj-Gor. Jadrc.

Kdo gradi? Preidemo na vprašanje, kdo jemlje posojilo in kdo bo lastnik novega objekta: država, banovina ali privilegirana delniška družba? Železnica, ki jo želimo, ne bo nosila one direktne rente, ki jo danes dajejo druge slične naložbe n. pr. hipoteke. Država bo morala doplačevati gotove vsote vse do tedaj, dokler ne bo v bodočnosti še povečani osebni in blagovni tovor — posebno tranzitni — vsled konkurenčnih prevoznih tarif, opustil smer na Trst in Reko in prihajal po naši progi v povečani sušački luki in novo izgrajeni Martinjščici na ladje. Kraji, po katerih naj steče železnica, so leglo našega emigracijskega zla. Ni to izraziti Kras. Vendar vsled pomankanja železniške zveze je onemogočena skoro vsaka industrija, pa tudi skoro vsako vnovčevanje agrarnih predmetov razven prvovrstnega lesa. Železnica ima za gospodarsko in kulturno povzdigo teh krajev velik pomen. Po detajliranem proračunu bi se porabilo pri kočevskem okraju 3 do 4 milijone dinarjev za odkup zemljišč, za stavbni material, ki ga je dovolj v teh krajih, 45 do 50 milijonov in za delavske mezde, prevoznin itd. 130 do 140 milijonov dinarjev. Veliko število delavstva bo dobilo pri izgradnji proge svoj zaposlužek, mnogi pa stalno zaposlitev. Komaj dobrih 10% vseh gradbenih stroškov bi se porabilo za material, ki bi se moral nabaviti v inozemstvu, kakor železni material za tračnice, kretnice, varnostne naprave, opremo vodnih postaj in drugo. Večji del uporabljene glavnice ostane torej doma.

Hrvaško Primorje in Dravska banovina bo imela v bodočnosti velik posredni dobiček v tujsko-prometnem oziru, za državo pomeni rošadna železnica povečano brambo meje. Že našete pridobitve kažejo, da govore

za železnico bolj splošni interesi cele države in obeh banovin, kakor pa njena neposredna donosnost iz lokalnega prevoza, ki pa je tudi uvaževanja vreden, saj gravitira na progo 11.000 ha gozda in 14.000 ha deloma poraščenih pašnikov. Z ozirom na splošno produktivnost te proge in z ozirom na lokalno in tranzitno tarifno politiko, ki ji vlada daje smerice, smatramo da je samo država poklicana nositi riziko za razliko med čistim donosom te proge in ceno najetega posojila. Potrebno glavnicu pa naj zberejo obe banovini, avtonomne korporacije, banke, industrije in ostala javnost. Pozneje bomo srečali še nekatere razloge, ki govorijo za državno obligacijsko posojilo, posebej najvažnejšega, da so mnoge institucije vezane nalagati del svoje imovine v državni papirje. Za sedaj povedano pa zadostuje, da lahko odgovorimo na zgoraj stavljeno vprašanje: Država naj bo lastnik novega objekta in ona naj najame posojilo, ki se naj zove: **Državno notranje posojilo za izgraditev proge Kočevje-Vrbovsko sever in Črnomelj-Gor. Jadrc iz leta 1931.**

Projekt železniške zveze Slovenije z morjem je pri nas vsled splošne potrebe in propagande že močno popularen. Subskripcija državnega obligacijskega posojila sama za ta namen bo imela uspeh, če sodeluje vsi krogi. Dober odziv pričakujemo tudi v Zagrebu, saj teče večji del proge po Savski banovini. Kakor pri vsaki prodaji, tako bo tudi pri prodaji novih železniških obligacij, vendarle najvažnejše njihova cena, ki je istovetna s pogoji posojila.

Vlada naj bi najela državno obligacijsko posojilo v nom. znesku 300 milij. dinarjev z obvezo kupcev obligacij, da bodo likvidirali ves podpisani znesek v treh letih, kolikor traja gradbena doba železnice, oziroma še

pozneje, ako bi tak odlok dopuščala tehnična dela. Omenjena tri leta se računajo od dneva podpisa zakona o državnem notranjem posojilu. Vsako leto mora kupec obligacije do roka, ki ga bo vlada določila, plačati v gotovini eno tretjino podpisane zneska in prejme v protivrednost originalne zadolžnice.

Obrestna mera, emisijski tečaj:

Posojilo naj bi se obrestovalo po obrestni meri 8% na leto, obresti izplačljive v dveh polletnih obrokih. 8% obrestno mero predlagam zato, ker predstavlja danes na trgu vladajočo najnižjo obrestno mero za hipotekarna posojila.

Oddajni tečaj državne obligacije v prosti prodaji je običajno težko za deti. Ta tečaj odvisi ne samo od trenutne donosnosti drugih, morda še boljše fundiranih državnih papirjev, ampak tudi od dejstva, kako presoja kupci denarni trg v bližnji bodočnosti. Splošno velja za onega, ki išče novo posojilo, načelo, da se mora emisijski tečaj in obrestna mera ravnati po stanju domačega in svetovnega trga v trenutku, ko se posojilo najema. Ta trenotek pa ravno danes ni najugodnejši za državo, čeprav se slednja nahaja v gospodarskem razmahu. Svetovni trg kaže ravno v tem primeru vso svojo važnost in ameriška depresija vpliva v polni meri na naše domače razmere. Če upoštevamo danes cene državnih papirjev, ki so razvidne v tabeli spodaj, nam je lahko izračunati tržni tečaj 8% novega posojila, ki naj bi nosilo efektivnih obresti 8%, kakor nosi pri današnjem tečaju 79 za 100 7% Blair. 8% novo posojilo bi po računu $8 : X = 8.8$ smelo biti emitirano po tečaju 90, da bi odgovarjalo današnji tržni ceni Blairovega posojila. Ne moremo vzeti za primerjavo 7% investicijskega posojila, ki nosi pri današnjem tečaju 86 ca. 8.1%, ker ta

Vojna škoda	425	2.5 %
Blair A	92	8.0 %
Blair B	79	7.0 %
Seligman - Drž. hip. b.	79	7.0 %
Begluske obveznice	66	6.0 %
Invest. posojilo l. 1921.	86	7.0 %

Emisijski tečaj z dobrimi jamstvi opremljenega 8% Blaira iz leta 1922 je bil 86.75. Država je torej takrat pristala napram bankirjem na realno obrestno mero ca. 9.2%. 7% enako zajamčeno posojilo iz leta 1927 je dano Blairu po tečaju 86, kar pomeni za našo državo pot posojiljemalca realno obrestno mero ca. 8.1%. Da se je 8% tranša vpeljala na borzi v Newyoriku po tečaju 95, kar odgovarja 8.4% obrestovanju, 7% pa po 92, kar odgovarja 7.5%, ne pomeni mnogo, ker je velik del posojila ostal v rokah bankirjev neprodan.

Vse to kar sem ravnokar povedal, pa kaže, da je sedanja doba za državo, kolikor to zadene obrestno mero, manj ugodna za najemanje novih notranjih posojil, kakor leto 1927. Če se postavimo na stališče 8% obrestne mere pri emisijskem tečaju 95, pa vendar še daleč ne dajemo državi posojila, ki bi se moglo primerjati po svojih jamstvih z Blairom prve in druge emisije. Blairovi pogoji so izredno težki. Naj omenimo samo nekatere, ki jih omenjati pozneje ne bomo imeli prilike. Sedem desetih posojila se porabi za Jadransko prago in končno pristanišče, ki jo gradi v Blairovo interesno sfero spadajoča gradbena družba. Bankirji imajo pravico kontrolirati porabo posojila. Vlada, ki je gospodar posla in lastnik, daje tej družbi kot podjetniku v režiji tega posla za nagrado 9% vsote vseh stroškov pri izvršitvi železniških in pristaniških del razven onih za nakup tekočega materiala in drugo, kar predstavlja največ eno tretjino vsote namenjene Jadranski pragi. V številnih izraženo bi dala država Blairu pri celotnem izrabljenem posojilu ca. 4 milijone dolarjev ali 200 milijonov dinarjev podjetniške nagrade, torej skoraj čistega dobička, ker se običajni stroški družbe kakor tudi plače in potni stroški osebja posebej honorirajo. K sreči pa je posojilo v grad-

tečaj ni v nobenem soglasju z Blairom, katerega slednjega je navzlic velikim nakupom 1300—400 milijonov dinarjev) izvršenim v naši državi še vedno dovolj na trgu.

Z ozirom na namen, ki mu naj služi novo posojilo, bi se mogel emisijski tečaj zvišati po našem mišljenju največ na 95. Samo če bi posojilo imelo še posebne prednosti porabe pred drugimi posojili, bi se smel emisijski tečaj izravnati z nominalnim.

Po emisijskem tečaju bi tudi banke za svoj račun kupile obligacije, medtem ko bi za obligacije, namenjene prosti prodaji, bilo potrebno fiksirati ali provizijo ali prevzemni tečaj za banke. Ta bi bil morda dve točki, morda eš več izpod oficijelnega emisijskega tečaja, kolikor bi se pač banke obvezale, prosti prodaji namenjenih obligacij spraviti v promet.

Podpisniki posojila kakor banovine in avtonomne korporacije, nimajo glavnega namena kupiti obligacije, da jih prodajo naprej, ampak da več ali manj trajno investirajo en del svoje imovine v zvezo Slovenije z morjem. Pri novem posojilu pa naj bi tudi banke, industrije in drugi zasledovali isti namen. Če bi podpisnikom kdaj za likvidnost tudi lombard ne zadoščal, bi seveda morali obveznice prodati. Po današnji presoji denarnega trga bi 8% obligacija, kupljena po tečaju 95, morda prinesla v bližnji bodočnosti v primeri z nakupno ceno manjši izkupiček. V tem pa tudi leži žrtev, ki se zahteva od podpisnikov za posojilo, namenjeno v prvi vrsti blagostanju ožje domovine.

Na drugi strani pa država ne sme zahtevati večjih žrtev. Če 8% posojilo pri tečaju 95 ne odgovarja današnji tržni obrestni meri državnih papirjev v inozemstvu, kakor kaže sledeča tabela:

ca. 6.0 %	Premijsko posojilo
> 8.7 %	Močno fundirana
> 8.8 %	inozemska
> 8.8 %	posojila.
> 9.1 %	
> 8.1 %	

bene namene do danes izrabljeno le do višine 15 milijonov dolarjev in se bodo morda tudi ti pogoji mogli spremeniti pri novih emisijah nam v prid. Posojilo se najame v zlatih dolarjih, teže in čistine z dne 1. maja 1922. Blair ima ob enakih pogojih pravico prvenstva za vse finančne operacije, ki bi jih nameravala vlada započeti na ameriškem tržišču. Vlada se zavzuje, da ne bo emitirala nobenega drugega inozemskega posojila razven 100 milijonov dolarjev pred 1. junijem 1925 ali od dne, ko se proda poslednji del posojila po tem, kateri datum pač pride prvi. Zadnja določba se je pri pogajanjih za tranšo B črtala.

Iz naših organizacij

ZVEZA TRGOVSKIH GREMLJEV ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

ima sejo predsedstva v torek, 27. januarja 1931 ob četrt na 11. dopoldne v sejni dvorani »Trgovskega doma« v Ljubljani, Gregorčičeva ulica. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. računski zaključek za leto 1930 in proračun za leto 1931; 4. ocena čistega dohodka za davčno leto 1931; 5. razprava o načrtu zakona o socialnem zavarovanju in ošnutku trgovskega zakona; 6. raznoterosti.

Uradni dan Sreskega gremija trgovcev v Celju za člane trgovce v gornjegranskem srezu se vrši v ponedeljek, dne 26. januarja t. l. in sicer od 10. do 12. ure v Gornjemgradu v posebni sobi gostilne ge. Šarb in popoldne od 14. do 16. ure v Mozirju v posebni sobi hotela »Pri pošti«. — Načelstvo.

Časten jubilej dela.

V Središču ob Dravi obhaja te dni 30letnico samostojnega gospodarskega udejstvovanja znani organizator slovenskega obrtništva, smotreni gospodarski delavec in zaslužni nacionalni pobornik, veleposestnik in industrijalec gospod Jakob Zdravec. Pred tridesetimi leti je prevzel od svojega očeta tedaj še skromno, a solidno mlinarsko podjetje. Z neumornim delom in strokovno spretnostjo je znal svoj obrat tekom let tako dvigniti, opremil ga je z vsemi modernimi tehničnimi sredstvi, da šteje danes Zdravčev mlin med prve mlina v državi. Mnogo in mogoče še več truda kot za svoje podjetje je žrtvoval g. Zdravec kot javni delavec, zlasti kot organizator slovenskega obrtništva na štajerskem. Njegovo delo ni bilo lahko, niti hvaležno. Ledino je bilo treba orati, boriti se za vsak korak. Nacionalna nestrpnost in objestnost nasprotnikov mu je povzročila težke dneve. V neizprosnem boju je mogel vztrajati samo človek Zdravčevega kova. S ponosom lahko gleda jubilar na uspehe svojega truda. Slovensko obrtništvo mu je danes toplo hvaležno, pa ga je postavilo na razna častna mesta v svojih organizacijah. Težke borbe, ki so zahtevale od g. Zdravca neprecenljive žrtve v vsakem oziru, niso uklonile njegove železne volje, niti njegovega podjetnega duha. Gospod jubilar je še danes, po dolgih decenijih trudapolnega dela, vedrega duha, čil in zdrav. Intenzivno je zaposlen v svojem podjetju ter zelo aktiven in borben v organizatornem življenju. Na g. Zdravca se oslanja obrtništvo danes bolj kot kdaj prej!

Z velikim zadoščenjem moremo tudi ugotoviti, da šteje jubilar med zveste prijatelje »Trgovskega lista«, v katerem je priobčil že dokaj zanimivih strokovnih člankov. Želimo, da bi nam bil chranjen še dolga, dolga leta v polnem zdravju in zadovoljstvu!

OTVORITEV TELEFONSKEGA PROMETA SEVNICA—STUTTGART.

Z odlokom g. ministra za promet št. 76.902 od 25. decembra 1930 je od 5. januarja 1931 naprej odprt telefonski promet med centralo Sevnica in nemško centralo Stuttgart.

Pogovori se morajo usmerjati preko Ljubljane.

Pristojbina za navadno govorilno enoto znaša 6:60 zl. fr. ali 72:60 Din (naša terminalna taksa 1:50 zl. fr., nemška terminalna taksa 3:30 zl. fr. in avstrijska tranzitna taksa 1:80 zl. fr.

IZPREMEMBE V STANJU INDUSTRIJSKIH PODJETIJ V DRAVSKI BANOVINI V ČASU OD 1. OKTOBRA DO 31. DECEMBRA 1930.

Po podatkih Zbornice za TOI so se izvršile v njenem področju v času od 1. oktobra do 31. decembra 1930 v stanju industrijskih podjetij naslednje izpremembe: Kamenolom na tovarniški način, prijava 1; ključavničarstvo ter izdelovanje žičnih pletenin in tkanin na tovarniški način, prijava 1; izdelovanje otroških vozičkov in dvokoles na tovarniški način, prijava 1; tvornica vozalnih preprog, prijava 1; izdelovanje dežnikov na tovarniški način, prijava 1; izdelovanje kemičnih, zemeljskih in pigmentnih barv na tovarniški način, odjava 1. Skupaj 5 prijav in 1 odjava.

MEDNARODNA TRGOVSKA ZBOVNICA ZA OMIJENJE GOSPODARSKE KRIZE.

Da pomaga ozdraviti svetovno gospodarsko krizo, se je Mednarodna trgovinska zbornica obrnila na vse narodne odbore v vseh državah z vprašalno pismo. Na njej je cel niz vprašanj, kakor na pr. o industrijskem položaju, zlasti glede na surovine in delovne pogoje, stanje domače in tuje trgovine, finančni položaj, vprašanje prevoza, agrarne razmere in vprašanje delovnih sil. Razen tega prosi mednarodni odbor da predloži poročila o svojih posebnih prilikah. Ko zbere vse te podatke, hoče Mednarodna trgovinska zbornica sklicati širše konference zastopnikov vseh narodnih odborov, da se čim natančneje doženejo vzroki današnje gospodarske krize.

Po svetu

Pristanišče Sušaka nameravajo velepotezno izgraditi, začela so se železniška dela za zvezo z Bakrom, v načrtu je izgradba dveh novih mostov čez Rječino itd.

Prevoz jugoslov. tobaka preko Ogrske v zaprtih vagonih je ogrska vlada dovolila, če se jo prosi za tozadevno dovoljenje.

Obtok bankovcev v Jugoslaviji je znašal po izkazu Narodne banke od 15. t. m. 5011,700.000 dinarjev, kovinsko kritje 219.5 mil. Din.

Na Sušaku bodo otvorili novo tovarno za impregniranje lesa, in sicer v bodoči jeseni. Stavba je že pod streho.

Za jugoslovanske mlekarke izdelke, zlasti za sir, surovo maslo in smetano, se zanima neka solunska tvrdka. Natančnejša pojasnila dajejo trgovske zbornice.

Nemška sladkorna industrija je pristopila k mednarodnemu sladkornemu dogovoru.

Courtaulds Ltd je zvišal cene za običajne vrste azelatske umetne svile za 6 pence.

Insolventna je postala velika italijanska vinska tvrdka Mirafiori v Torino; aktivom v znesku 6 do 7 milijonov lir stojijo nasproti pasiva v znesku 21 milijonov lir. Tvrdka je uživala svetoven sloves. Njeni upravni svetniki so na borzi preveč predrzno špekulirali.

Produkcija sladkorja v Rusiji je znašala leta 1929. 8 milijonov stotov, lani že 18 milijonov, in jo hočejo letos dvigniti na 27 milijonov stotov.

Na newyorški borzi so tečaji zopet močno padli, zlasti v železniških vrednotah.

Produkcija zlata v Transvaalu je dala v preteklem letu 10,720,000 unc čistega zlata proti 10,400,000 v letu 1929. Vrednost lanske produkcije, ki je rekordna, je cenjena na 45,500,000 funtov.

Industrija džute v Češkoslovaški je s 1. jan. t. l. znižala produkcijo za 30%, v primeri z zadnjimi meseci preteklega leta. Zastoj doma in v inozemstvu je zavzel nepričakovan obseg.

Sejmski urad v Breslavi (Šlezija) bo letos iz varčevalnih razlogov združil tri sejme v enega, od 7. do 10. maja.

Konferenca srednjeevropskih borz, ki bi se bila morala vršiti v sredi tekočega meseca, je preložena na sredo februarja.

Svetovni pridelek bombaža v letu 1930 ceni ameriški poljedelski urad na 26,400,000 bal proti 26,300,000 balam v letu 1929.

50 milijard dolarjev znašajo newyorške borzne zgube od oktoberskega kraha leta 1929 dalje. V septembru 1929 je bila tečajna vrednost na newyorški borzi trgovanih efektov cenjena na 899.67 milijard, ob pričetku t. l. na 49.02 milijard, a je bilo med tem pripuščenih na borzo mnogo novih delnic tako, da se mora računati z zgubo 50 milijard.

Rotschild je ponudil brazilski vlad posojilo 7 milijonov funtov za oporo brazilске valute. V tej zvezi se sliši, da nameravajo način kavne valorizacije reorganizirati.

Demantne brusilnice v Antwerpnu so prenehale z delom za en mesec v smislu dogovora glede 50-odstotne produkcijske omejitve.

Za brezposelne v Beogradu predlaga tamošnja delavska zbornica komunalne pomožne odredbe, zlasti v obliki večje stavbne delavnosti občine.

Za kmečko konopljo je vladalo po poročilu iz Gdžacev v zadnjem času veliko zanimanje in so bile vzete s trga velike množine.

Banque de Bruxelles bo razdelila letos manjšo dividendo kot lani, 40 frankov proti 54.60.

Proračunski deficit Italije je sedaj izračunjen s 1012 milijoni lir; še nedavno smo brali o 900 milijonih.

Zgradba čslov. tobacne tovarne v Nemčiji je v načrtu; temeljila naj bi na podlagi medsebojnosti, kakor je bilo rešeno tudi vprašanje španske tobacne tovarne v Nemčiji.

Italija je štela na koncu preteklega leta 41,850,000 prebivalcev.

Povpraševanje po našem blagu.

Zadnja številka Glasnika Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine priobčuje sledeča povpraševanja po našem blagu:

Svica:

Gozdarski proizvodi: stavbni les: hrastovina, jesenovina in jelovina (10.209); jesenov. za pohištvo (10.212); piloti iz hrastovine (30); različen stavbni les (60); različen stavbni les in drva (88); stavbni les: hrastovina in bukovina (118); frize iz hrastovine in bukovine za parkete (127); les za pohištvo; firma ima na razpolago parni stroj 60 PH, katerega bi dala v zameno za les (429); hrastov ekstrakt (72).

Poljedelski proizvodi: sadje (48); orehi (51); (sljive (68)); orehi in sljive (70); sljive in fižol (271); zelenjava (31); vino (79, 178, 671); živila splošno (69, 128, 428); zdravilna zelišča (58, 254).

Razno: hrapov karton (10.207); drogerijski proizvodi (10.208).

Čehoslovaška:

Gozdarski proizvodi: Bratislava — hrastove deske od 38—41 cm do 85—94 in od 1.4—3 m (67); Bratislava — bukovina za stavbni les (97); Pisek — žagan gabrov les (183); Brno — okrogel hrastov les, javorjev, jablan, orehov za furnirje (308); Belic-Ehrenberg — orehovina, rezana bela jesenovina 35—100 mm ali kosi od 45 cm dalje (429); Brno — I. okrogla orehovina, gozdna semena: žir (724, 53).

Živalski proizvodi: Plzen — slanina, mast (181, 540); Donažlice — perutninarstvo, jajca (180).

Poljski proizvodi: turšična in pšenična moka (242, 243, 181); koruza za živila, sljive, mast in slanina (10.280); sljive, orehi, fižol (29); jabolka in sljive (180); suhe sljive (181); med in vosk (533); semena sadja in zelenjave (153).

Razno: Brno išče zastopstvo za sadje (418); Tropava za sadje sveže in suho (484).

Avstrija:

Gozdarski proizvodi: hrastove frize in deske (597); žagan les: lipovina, orehovina in I. slavonska hrastovina (613).

Živalski proizvodi: živina (525); živina, svinje, meso (631); kože od divjačine (617). — Dunaj — perutnina, jajca (592, 626), divjačina (592).

Poljedelski proizvodi: fižol (607); sadje, orehi, suhe češplje, jabolka (607, 727); med (545, 725).

Italija:

Gozdarski proizvodi: Rimini — grede in deske (360, 10.018); Padova — hrastovina, grede — »uso Trieste« — deske iz jelovine 4 m, surova in parjena bukovina (461); Catania — oglje (10.156); Padova — bukov cepljen in okrogel les (10.157).

Živalski proizvodi: Palermo — voli, teleta (10.155).

Poljedelski proizvodi: Catania — žitarice in fižol (50); Brindisi — koružmen, oves in sočivje (10.016).

Razno: Tripoli — žitarice, kože (49); Catania — živina (278); Palermo — žitarice (289).

Podrobnejše informacije se dobe s tem, da se vpošlje poleg predmeta označeno število na Zavod za zunanjo trgovino, Beograd.

-?T- sdg-ina, eni eni ni ni anii aniat

OTVORITEV TELEFONSKEGA PROMETA LJUBLJANA — PORTOROSE.

Z odlokom g. ministra za promet št. 75.693 od 26. decembra 1930 je od 5. januarja 1931 naprej otvorjen telefonski promet med centralama Ljubljana — Portorose.

Pristojbina za navadno govorilno enoto je 2-10 zl. fr. ali 23-10 Din (dvašest tri 10/100).

OTVORITEV TELEFONSKEGA PROMETA CANKOVA — RADKERSBURG, MURECK, GRAZ IN WIEN.

Z odlokom g. ministra za promet št. 76.119 od 25. decembra 1930 je od 5. januarja 1931 naprej otvorjen telefonski promet med centralama Cankova in avstrijskimi centralami Radkersburg, Mureck, Graz in Wien.

Dr. A. Ogris:

Industrijske carinske zaščite.

Carina na blago osebne potrošnje.

Se manj enotni ter v končnih posledicah kompliciranejši so učinki in načini prevajevanja, ki jih povzročajo carine na blago osebne potrošnje. Ker se mera, v kateri je mogoče potrošnje utesniti, menja v prebivalstvu od sloja do sloja, od vrste do vrste blaga, in se menja glede sleherne vrste še v časovnem pogledu, morajo posamezne industrijske stroke carino oprezno izrabiti in budno paziti, da pri izrabi ne pridejo preblizu ali celo prekoračijo kritično točko, od katere počenši nastopi utesnjevanje potrošnje v relativno večjem obsegu. Dočim se namreč ob izvestnem zvišanju cen krog odjemalcev ob danem stanju dohodkov konzumentskih plasti prav nič ne skrži ali le malo, izpade ob le nekoliko večji podražitvi že široka plast odjemalcev ali se obrne k potrošnji cenejših, četudi slabših izdelkov, jame kupovati nadomestno in sorodno blago ter spremeni, ako ob neizpremenjeni razini dohodkov obveljajo zvišane cene dlje časa, sploh svoje potrošne navade; če se pa to enkrat zgodi, potem tudi znatno znižane cene potrošnje, ki je v splošnem rada konzervativna, ne spravijo več zlahka v prejšnje smeri. To velja zlasti za takšno industrijsko blago, na podražitev katerega reagira potrošnja, ker ni predmet nujne potrebe, takoj z občutnim utesnjevanjem. Ta utesnitev zadene industrijska podjetja tim trše, čim manj je za produkcijo oz. odjem za izvrstne vrste blaga absolutna višina cen važna in čim bolj je donosnost zavisna od obsega prometa. Seveda ima tudi konzumna utesnjivost vsake vrste blaga v sleherni plasti prebivalstva svoje izvestne meje; zato leži kritična točka za vsako stroko v raznih deželah drugače, kakor pač v deželi prevladujejo ljudske plasti z nizkimi ali srednje visokimi dohodki in kakor ostane po kritju elementarnih življenskih potreb več ali manj kupne moči za nabavo relativno manj nujnih industrijskih izdelkov. V mladih agrarnih državah n. pr. v katerih je kupna moč širokih prebivalstev itak slaba, visoka carina blago lahko tako podraži, da ostane domači odjem dolga leta neznan, in da se tudi industrijska podjetja dolgo ne morejo konkurenčno razviti. Industrija more v splošnem računati le z relativno stalnostjo meja, onstran katerih se potrošnja občutno jame utesnjevanje; one kolebajo zmiraj, kakor se pač izpreminjajo produkcijski donosi in mezni ter uslužbenki dohodki in kakor se preusmerjajo potrošne navade. To je eden iz glavnih razlogov, zakaj je treba iz vira carinske zaščite in črpati višje donose zelo previdno in črpati s pogledom na vsaj bližnjo bodočnost. Da se ne pojavijo iznenadenja, industrija ob ukoriščanju zaščite vračunava carino v cene pogostoma rajši z nižjim nego celim zneskom; ona mora pa tudi budno paziti na razvoj onih činiteljev, ki v pomembni izmeri vplivajo na kupno moč širokih plasti, tu se čuvati, da se zaradi tega cene njenih izdelkov ne primaknejo preveč blizu h kritični točki. Čim bolj padajo stroški za elementarne življenske potrebščine (običajno hrano in stanovanje), ki absorbirajo v nekaterih deželah pri pretežni večini prebivalstva 1/2—3/4 dohodkov, tim manj utipi zaradi podražitve odjem industrijskih izdelkov in tim bolj racionalno je mogoče ukoristiti carinsko zaščito. Ta koristi torej industrijam v vsaki deželi toliko, kakor jo pač zna in more z ogledom na dano kupno moč odjemalcev večje porabiti.

Pogoji za izkoristljivost carin.

Obseg, v katerem morejo industrije carino računavati v cene, ter način kako se bremena preodvaljujejo dalje, zavise torej od mnogovrstnih konkretnih činiteljev. Zategadelj ne more biti, da bi v tem pogledu veljala kakšna obča pravila, temveč se more računati le z večjimi ali manjšimi verjetnostmi, da se v konkretnem primeru dosežejo izvestni učinki, ako je dana izvestna konstelacija raznih součinkujočih vzporednih činiteljev (n. pr. količina blaga,

ki se mora še uvoziti, razmerje med utesnitvijo ponudbe in povpraševanja, specialne in obče gospodarske konjunktore, socialni ustroj prebivalstva, tempo, v katerem narodni dohodek narašča, razne potrošne navade in njih spremembe, možnost, produkcijo kartelno, potrošnjo pa združno organizirati i. pod. Dočim morajo nekatere stroke carino vračunati v cene s tako visokim zneskom, da porastejo čisti donosi kljub zmanjšanemu odjemu, morejo druge stroke carino izrabiti le zmerno, v zopet drugih pa podjetja vsled posebnih razmer prodajnih cen sploh ne bodo zvišala ali pa le neznatno. Izmed predelovalnih industrij bodo nekatere carinsko breme, ako ga ne morejo prevaliti kam vzvratno, izravnale rajši s pocenitvijo proizvodnih stroškov ali tako, da odjemalščica razširijo ali s kakšnim drugačnim dotekom. Radi tega ne učinkujejo vzgojno le one carine, ki jih tako imenujemo in radi vzgoje uvajamo, temveč posredno pogostoma tudi navadne obrambne in semtertja celo finančne carine; ena in ista carina učinkuje v eni stroki lahko obrambno, v drugi ali celo več drugih pa vzgojno, dasi sprva ni bila njih vzgoji namenjena.

Iz navedenih in sorodnih razlogov kaže biti pravilno, ako se, predno se uvedejo ali zvišajo industrijske carine, skrbno pretrese vprašanje, ali obstoje v deželi zares tudi pogoji, ki so potrebni, da more zaščiteni industrija carino tudi ukoristiti; obstoje-li ti pogoji, je treba uvaževati, kako bodo industrije carino porabile in v kateri smeri utegne potekati prevajevanje t. j. na čigavih ramenih utegne glavni del bremen obležati končnoveljavno, ali n. pr. na kmetijstvu, na gospodinjstvu delavskih in nameščenskih slojih itd. Poleg tega je, kadar se odloča, kako visoka naj bo industrijska carina, upoštevati še druge okolnosti: med ne najmanj važnimi je tudi vprašanje, kako utegne carina učinkovati na inozemske cene. Lahko se namreč zgodi, da tuzemska carina inozemski produkciji grozi s takšno krizo in stlači cene njenih izdelkov tako, da kljub carinski zaščiti poplavlja tuzemski trg in skuša preprečiti, da bi jo na njem zaščiteni tuzemska industrija spodrinila. Škoda je tim večja, ker so se v trgovinskih pogodbah, ki jih ne gre tako kmalu odpovedati, za uvedbo dotične carine morale dati koncesije, revizije pogodb se pa dajo doseči le z novimi koncesijami, ki zopet na kakšni drugi strani prinašajo škodo. Če so pa tuzemske carine le previsoke in se dajo v cene vračunati s znatnejšim ali s celim zneskom, si inozemske industrije konkurenčno pomorejo včasih tako, da prenese svoje obrate v tuzemstvo, kjer s svojim obilnejšim kapitalom, s že amortizirano staro strojno opremo in s strokovno spretnejšim vodstvom nacionalnim, pa še slabotnim podjetjem ovrejo razvoj. Možnost, nacionalizirati takšne prenešene industrije, ne nastane zmiraj tako kmalu ali pa sploh ne; to pa rodi v drugih ogledih lahko kvarne posledice. Ako se pa ne prenesejo zaradi visoke carine v tuzemstvo popolne tvorniške naprave, tedaj inozemska podjetja ob okolnostih pričnejo uvažati s carino relativno manj obremenjene sestavne dele končnih izdelkov in te iz uvoženih delov v tuzemstvu sestavljajo v posebnih delavnicah in montažah. — Pa tudi ta učinek lahko izzovejo previsoke carine, da se pod ohrano carin nekatere industrijske stroke premočno zadolžijo in postavijo svoje obrate na preširoko investično podstavo; ako velikopoteznemu snovanju ne ustreza pozneje primeno obsežen odjem, morajo takšne industrije nujno zaiti v krizo in postanejo ponovne zaščite potrebne baš v času, ko se je bilo nadejati, da se postavijo na lastne noge. — Previsoka industrijska carina na blago, ki ima ob mali obsežnosti veliko vrednost, vstvarja tudi izdatno premijo na tihotapstvo, ki tuzemski industriji lahko precej obrezvepi zaščito, državni blagajni pa kratki dohodke.

Trgovci in industrijci!
Naročajte in podpirajte
»TRGOVSKI LIST«!

HRANILNE VLOGE V AVSTRIJI ZNAK SEDANJEGA ČASA.

K simptomom velike sedanje gospodarske krize spada tudi ta, da hranilne vloge pri avstrijskih denarnih zavodih nadalje rastejo. Namesto da bi krožil denar v industrijah in v obrti, ga nalagajo rajši v hranilnicah. »Die Mitteilungen der Oesterreichischen Nationalbank« pravijo, da je nerazmernost med vlogami velebank in onimi pri Centralni hranilnici na Dunaju postala še večja kot je bila že doslej. Centralna hranilnica občine Dunaj izkazuje v mesecu decembru 485,508.000 šilingov hranilnih vlog, dočim so imele vse dunajske velebanke samo 180,104.000 šilingov hranilnih vlog. Vsak komentar k temu dejstvu je pač odveč. Sploh beremo, da se denar preveč odteguje gospodarstvu in se s tem pomnožuje brezposelnost. Znani narodni ekonom Keynes n. pr. je dejal pred par dnevi v nekem članku: »Vsaka hranilna vloga za 5 šilingov vzame delavcu zaslužek enega dneva, mu vzame torej en dan dela in s tem poveča brezposelnost. To je pač poseben znak sedanjega časa.

Dobava-prodaja

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1 krožne črpalke. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku). — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 5. februarja t. l. ponudbe glede dobave manesmanovih cevi, železa, orodja in druge železnine ter glede dobave raznega električnega materiala. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 5. februarja t. l. ponudbe glede dobave 200 zavitkov mila. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 3. februarja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 2 nafta-motorjev in sesaljk; do 5. februarja t. l. glede dobave 51 m² desk za mizarska dela; dne 6. februarja t. l. pa glede dobave telegrafsko-telefonskega materiala. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 6. februarja t. l. se bo vršila pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu ofertalna licitacija glede dobave raznega materiala. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi).

Aliseje

oseh vrst eno- in večbarvne

Jugografika

Ljubljana, So. Petra nasip 23

Trzna poročila

TRŽNE CENE V LJUBLJANI
dne 15. januarja 1931.

Govedina: V mesnicah po mestu: I. vrste Din 16—20, II. 14—18. Na trgu: 1 kg govejeja mesa I. Din 16—20, II. 14—18, III. 10—12, jezika 20—22, vampov 10—12, pljuč 6—8, jeter 16—20, ledic 18—24, možganov 25—30, loja 8 do 10.

Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 23, II. 18, jeter 25—30, pljuč 20.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 20 do 23, II. 16—18, pljuč 10, jeter 18 do 20, ledic 25, glave 8—10, parkljev 6 do 8, slanine trebušne 14, slanine ribe in sala 16—17, slanine mešane 16, sla-

